



Advancing Renewable
Energy Communities

INTRODUKSJON

Det skjer ting, la oss få opp tempoet!

Til tross for at innføring av ny lovgivning om fornybare energisamfunn i EUs reviderte fornybardirektiv (REDII) og elmarkedsdirektiv har hatt en langsom fremgang i Europa så ser vi at det settes i verk mange og gode aktiviteter i de landene der nasjonale myndigheter har introdusert bestemmelser for energisamfunn. Mange av prosjektene som finnes i dag er piloter som drar nytte av «regulatorisk sandkasse» men flere aktører i energimarkedene rundt i Europa starter også ambisiøse prosjekter i påvente av at nye nasjonale rammeverk utarbeides.

Det er flere grunner til at implementeringen av nasjonal lovgivning går sakte, ofte kan det skyldes regjeringsskifter. Men også at fornybare energisamfunn berører flere ulike reguleringsområder, særlig når det gjelder forbrukerrettigheter og regler rundt infrastruktur slik som forsyning og lagring. De ulike rollene energisamfunn kan ta, inkludert å opptre som energi- eller tjenesteleverandør, ligger under kompetanseområde for regulering av elektrisitetmarkedet og dermed strekker seg lengre enn den lokale konteksten de opererer i. Dermed er nasjonale reguleringsmyndigheter ekstra forsiktig når de introduserer nye organisatoriske modeller og tjenester som er med på å øke kompleksiteten i energisystemet. Nye roller i markedet og kompleksiteten

i utforming av nettleie og avgifter samt datasikkerhet må i varetas.

Heldigvis har flere av COME RES sine medlemsland kommet et godt stykke videre siden sist. Denne Policy briefen gir status på gjennomføringen, særlig i Tyskland,

Forfattere: Arthur Hinsch, Carsten Rothballer, ICLEI Europe

Redaktør: Lucy Russell, ICLEI Europe

Basert på Leveranse 4.1 av COME RES-prosjektet, skrevet av Johannes Vollmer, BBH.

Med bidrag fra Michael Krug, Freie Universität Berlin, Stavroula Pappa REScoop.eu, Pouyan Maleki, ECORYS, og Matteo Zulianello, RSE (Member of COME RES Advisory Board)

Oversettere: Hege F. Andreassen og Karina Standal

Italia, Belgia og Spania. Detaljert oversikt over fremgangen i alle COME RES-landene vil komme senere, og kan også fås hos prosjektpartner REScoop.eu eller på European Community Power Coalition sin nettside.

TYSKLAND

To måneder etter Stortingsvalget presenterte Tysklands «trafikklys»-koalisjon, bestående av Sosialdemokratene, De frie demokratene og De Grønne sin koalisjonsavtale. Med navnet «Å våge større fremgang – Alliance for frihet, rettferdighet og bærekraft» legger avtalen opp til en utfasing av kull innen 2030. Avtalen holder fortsatt på målet om ferdig utfasing av atomkraft innen 2022, samt en stor økning av fornybar energi. Avtalen sender også ut lovende signaler til fornybare energisamfunn.

Myndighetene i landet planlegger å øke den fornybare energikapasiteten til å omfatte 80 prosent av landets energiforsyning innen 2030. For å oppnå målet, må 2 prosent av landarealene settes av til vindkraft. Per nå er tallet bare 0,9 prosent. Avtalen legger også opp til at kommuner skal tjene økonomisk på vindkraft og store bakkemonterte solceller på eget landareal. Der vindmølleparker allerede er på plass, må det være mulig å bytte ut gamle vindturbiner med nye, uten en omfattende godkjenningsprosedyre. Installert kapasiteten fra solkraft er planlagt å firedobles fra 54 GW i 2020 til 200 GW i 2030. Alle egnede takflater skal brukes til solenergi i fremtiden og det skal bli obligatorisk for nye næringsbygg og hovedregel for nye private bygg. Videre er det planlagt massiv utvidelse av offshore vindkraft, fra dagens 7,8 GW (2020) til 70 GW innen 2045.

Selv om energisamfunn har en lang tradisjon i Tyskland og har opplevd en ekspansiv utvikling mellom 2008 og 2013, har denne utviklingen bremset betraktelig opp de

siste årene. Dette henger også sammen med overgangen til en auksjonsbasert støtteordning i 2017. Det har blitt stadig vanskeligere for energigrupper i samfunnet å konkurrere mot kommersielle utviklere og større budgivere i auksjonsordninger som fastsetter vederlaget for vindkraft- og solcelleparker. Den nye koalisjonen har som mål å styrke fornybare energisamfunn som et viktig element for å øke lokal aksept og forbedre rammevilkårene innenfor europeisk lov.

Koalisjonen er særlig forpliktet til å legge til rette for energideling og undersøke muligheten for å etablere et fond for å dekke risikoen ved ulike initiativer av energisamfunn. Den nye regjeringen planlegger forenkling av det regulatoriske rammeverket for å minske byråkratiet. Videre har de som mål å forenkle og styrke utviklingen av modeller for utleier -leietaker og nabolag.

Den nye koalisjonen må riktignok ikke starte fra bunn når de undersøker mulighetene til å etablere et fond for å dekke risikoene innenfor nye energisamfunn. Det føderale miljøbyrået (Umweltbundesamt) har nylig publisert en studie som ser på hvordan et finansieringsprogram for samfunnsenergi kan utformes for å opprettholde mangfoldet av aktører og redusere risikoen for fornybare energisamfunn i auksjonssammenheng. [1] Et finansieringsprogram for fornybare energisamfunn tidlig i utviklingsfasen kan adressere flere økonomiske risikoer i et anbudssystem. Finansieringen må betales tilbake av de fornybare energisamfunnene som vinner anbudene. Studien anbefaler også gratis rådgivning til fornybare energisamfunn for å hjelpe dem å få gjennomført prosjekter og øke sjansene for å bli tildelt kontrakt.

Veniamin-Kraskov / Dreamstime



1 Studien er utarbeidet av Institute for Applied Ecology (Öko-Institut) og Foundation for Research on Energy and Environmental Law (Stiftung Umweltenergierecht). Den har også et engelsk sammendrag og kan [lasts ned her](#).

ITALIA

8. mai 2021 trådte lov nr 5317 i kraft, bedre kjent som «European Delegation Act 2019-2020». Regjeringen har vært fokusert på gjennomføringen av RED II og Emarkedsdirektivet. Den 30. november ble RED II-direktivet implementert gjennom lovvedtak 199/2021 i, noe som ble publisert i Official Gazette. Denne bestemmelsen trådte i kraft 15. desember. Tiltakene introduserer noen viktige innovative dimensjoner for fornybare energisamfunn i tilknytning til innvirkning på det elektriske energisystemet og engasjement fra lokale aktører. De viktigste nye dimensjonene er økningen i kraftgrensen for fornybare energisamfunn (< 1 MW) og koblingen av anlegg og brukere under samme enhet. Disse endringene har potensial til å dekke energibehovene i et samfunn (og ikke bare få husholdninger, som var tilfellet i starten).

Fremover vil forskriftene i Italia som gjelder fornybare energisamfunn, samt prosumenter oppdateres. Insentivordninger vil også bli oppdatert og det kan understøtte spesifikke teknologier og anlegg som fornybare energisamfunn.

BELGIA

Belgia, og særlig Flanders er gode eksempler når det gjelder innføring av REDII og juridiske modeller for av fornybare energisamfunn. Fornybare energisamfunn er offentliggjort som et konsept i tråd med EUs REDII og IEMD definisjoner av citizen energy communities and renewable energy communities. Begge definisjonene ligger under paraplyen «energisamfunn». I innledningen til vedtaket klargjøres det at hensikten til energisamfunn er å styrke involvering av innbyggere, lokale myndigheter, ikke-kommersielle institusjoner og selskaper. Dette vil videre øke den sosiale aksepten og utviklingen av fornybare energiprosjekter.

Prinsippene som er oppført i EU-direktivene er inkludert i det flamske energivedtaket, men er ikke alltid utdypet i detalj. Fornybare energisamfunn er i stedet pålagt å utdype reglene for kontroll, autonomi, samt rettigheter og plikter i sine vedtekter. Videre er deltakelsen begrenset til medlemmer som ikke deltar i energifelleskap i kraft av sitt yrke. Vedtaket sier ikke noe om hvem som juridisk har lov til å danne energiselskap, men det er sannsynlig at bare kooperativer eller ideelle organisasjoner vil oppfylle kriteriene til fornybare energisamfunn.

Lovverket introduserer også aspekter rundt overvåkning og tilsyn. Helt konkret skal alle fornybare energisamfunn varsle den flamske regulatoren om aktiviteter som gjøres og endringer i måten de er satt sammen på eller på hvilken måte de tolker teknisk eller geografisk



DET FORNYBARE ENERGISAMFUNNET I MAGLIANO ALPI:

Magliano Alpi (sør i Piemonte), med sine 2 200 innbyggere, har etablert Italias første fornybare energisamfunn. Initiativet kom etter at Italia introduserte nytt rammeverk for å støtte opp under utviklingen av fornybare energisamfunn i tråd med EUs REDII prosess. Det fornybare energisamfunnet har fått navnet «Energy City Hall» og er initiert av byens lokale myndigheter og i hovedsak driftet av lokale småbedrifter. Energy City Hall har 20 kV solcellepaneler på tak og forsyner fem husholdninger, den lokale skolen og biblioteket. Magliano Alpi-modellen er basert på modellen «collective self-consumption» hvor det deles strøm mellom bygningene. Partene som er medlem av det fornybare energisamfunnet nyter godt av reduserte strømregninger ved å bruke strømmen som produseres. I tillegg har ladestasjoner for el-biler blitt gjort tilgjengelig for medlemmene uten ekstra kostnad. Kommunen muliggjorde også installering av smarte måle- og datastyringssystemer som fordeler og kontrollerer elektrisitetstrømmen mellom produksjon og forbruk.



CER Magliano Alpi, Comunità Energetica Rinnovabile



nærhet. Reguleringsmyndigheten (VREG) publiserer deretter informasjonen på nettsiden, noe som vil styrke tilliten og sikre at konseptet ikke misbrukes. En ulempe er riktignok at det ikke er noe prosedyre på plass som krever at reguleringsmyndigheten vurderer om energisamfunnene oppfyller kravene i energivedtaket.

SPANIA

Til tross for mangelen på et støttende rammeverk som er fullstendig forenlig med EUs fornybardirektiv, er det voksende interesse for fornybare energisamfunn i Spania blant offentlige og private aktører. Regionale og nasjonale myndigheter har utført viktige tiltak for å fremme utviklingen av fornybare energisamfunn i sine områder. Konsekvensen er at fornybare energisamfunn begynner å bli integrerte deler av de strategiske og politiske planene, sånn som Spain's Recovery Plan, National Energy and Climate Plan og Spanias 2050-strategi for en sirkulær og karbonnøytral økonomi. Likevel finnes det fortsatt viktige hindringer for utviklingen av Spanias fornybare energisamfunn.

Spansk lov har kun inkorporert fornybare energisamfunn som markedsaktører i REDII prosessen. Selv om gjennomføringsprosessen ikke er avsluttet er mangel på juridisk klarhet i selve definisjonen, regulatorisk fravær og rettslig usikkerhet hovedutfordringene fremover for utviklingen av fornybare energisamfunn.

En annen barriere er grensen på 500 meter mellom produksjons- og forbruksenhetene og det å begrense eget forbruk til installasjoner i lavspenningsnett. Disse begrensningene stammer fra en lov som regulerer prosumenter og som nå brukes for fornybare energisamfunn på grunn av manglende gjennomføring av EU-direktivet. Avstandsbegrensningen gjør det veldig vanskelig å etablere fornybare energisamfunn som dekker et betydelig antall husholdninger, og begrensninger i spenningsnett utelater bygninger som er koblet til et annet enn lavspenningsnett, sånn som enkelte virksomheter, industrien eller offentlige myndigheter.

Til tross for dette er det for tiden et betydelig press på regionale og nasjonale myndigheter til å støtte utviklingen av fornybare energisamfunn. Det gjenstår en spesielt viktig jobb knyttet til REDIIIs krav om å hensynta særegenhetene med fornybare energisamfunn i konkurransen om økonomiske støtte eller insentivordninger. Som et eksempel; en nasjonal fornybar energiauksjon som ble avholdt i oktober 2021 var 9 prosent av allokert kapasitet (300MW) reservert til anlegg med sterk involvering av innbyggere.



HACENDERA SOLAR FORNYBARE EBERGISAMFUNN:

Hacendera Solar var Spanias første rurale fornybare energisamfunn, og ble opprettet i 2020. Det ble opprettet som et pilotprosjekt av det spanske nasjonale nettoperatoren (Red Eléctrica de España) og energikooperativet Mergara. Hacendera Solar er plassert i den lille landsbyen Castilfrío de la Sierra. Modellen er basert på en deltakelse fra rådhuset og 37 innbyggere fra lokalområdet. Etableringen av Hacendera Solar har som mål å teste levedyktigheten til fornybare energisamfunn i rurale områder, basert på deling av strøm mellom nærliggende bygninger i kombinasjon med tilkobling til strømmettet som backup. Kjernegruppen har blitt satt opp av lokale myndigheter og har ansvar for å vurdere det videre potensialet til fornybare energisamfunn og til å utforske tidligere samfunnsdeltakende initiativer. Kjernegruppen identifiserer også relevante interessenter og har opprettet et nettverk av interesserte, samt at de vurderer potensiell motstand mot implementeringen blant innbyggerne.



Red Eléctrica de España

Stegene som er tatt av nasjonale og regionale myndigheter for å etablere et støttende rammeverk for utvikling av fornybare energisamfunn, har også fått økt betydning de siste årene. For eksempel har Departementet for økologisk omstilling gitt 100 millioner euro i tilskudd for å opprette fornybare energisamfunn. Et annet eksempel er Baskerlands regjering, som gir omfattende teknisk, juridisk og økonomisk hjelp til begynnende energisamfunn.



Stegene som er tatt av nasjonale og regionale myndigheter for å etablere et støttende rammeverk for utvikling av fornybare energisamfunn, har også fått økt betydning de siste årene. For eksempel har Departementet for økologisk omstilling gitt 100 millioner euro i tilskudd for å opprette fornybare energisamfunn. Et annet eksempel er Baskerlands regjering, som gir omfattende teknisk, juridisk og økonomisk hjelp til begynnende energisamfunn.

TRENGS YTTERLIGERE FREMGANG

Som vist i eksemplene over, er utviklingen av innbyggerbasert, desentralisert, demokratisk og digitale måter å produsere og konsumere fornybar energi på i ferd med å spre seg stort. Vi vil sannsynligvis se en rask vekst i løpet av de kommende årene. Det er av

stor betydning at nye rammeverk og økonomisk støtte sikrer at også allerede eksisterende energimiljøer kan få nytte av finansieringsprogrammer og subsidier, slik at de kan utvikle nye aktiviteter og skape flere økonomiske, sosiale og miljømessige fordeler. Vi kan se viktige steg i riktig retning og det er nå avgjørende at alle medlemsland blir med på innspurten og sender klare og oppmuntrende signaler til allerede etablerte, og nye energisamfunn. Spesielt anbefales nasjonale myndigheter å vurdere, slik Italia har gjort, å sette av dedikerte ressurser fra EUs «Recovery and Resilience Fund» til å etablere og forbedre fornybare energisamfunn over hele Europa.

Kontakt

✉ info@come-res.eu
 🐦 [@comeres_eu](https://twitter.com/comeres_eu)
 in COME RES project
 🌐 www.come-res.eu

Prosjektkoordinasjon

Environmental Policy Research Centre
 Freie Universität Berlin
 Dr. Maria Rosaria Di Nucci



Det er kun COME RES-prosjektet som er ansvarlig for innholdet i dette dokumentet, og innholdet reflekterer ikke nødvendigvis EUs oppfatninger. Dette prosjektet er finansiert av EUs forsknings- og innovasjonsprogram Horisont 2020 under avtale nummer 953040.



Partnere

